

4. JEAN BĂRBULESCU

(1890. - 1957)

Inițiatorul și realizatorul ziarului „Gorjanul” de la Tîrgu-Jiu, din perioada 1923—1947, a fost un talentat publicist, om de mare omenie și neobosit cărturar. A fost recunoscut la vremea sa ca animatorul cuvîntului scris al gorjenilor din toate provinciile țării, personalitatea care, după moartea în 1910 a ilustrului Alexandru Ștefulescu, a polarizat și unificat energiile condeierilor gorjeni și din Oltenia toată, cît și ale unor norme de prestigiu în literatura românească. Cu toate acestea, puțini și-l mai amintesc iar generațiile tinere îl regăsesc cu greu în paginile ziarului păstrat doar în cîteva colecții din țară.

Jean Bărbulescu a fost numele popular al lui Ion Bărbulescu, născut la Bogați-Dîmbovița, în 11 iunie 1890. Era unul dintre cei cinci copii — doi băieți și trei fete — ai învățătorului Ion Bărbulescu și Dimitriei¹. Copilăria și-a petrecut-o în satul natal.

Jean Bărbulescu a urmat primele trei clase, pînă în 1900, la Școala primară din Bogați și clasa a IV-a la Cîmpulung-Muscel. A studiat, la București, comerțul elementar și cel superior. La absolvirea studiilor, în 1908, a fost numit funcționar al băncii din Hurezani, subunitate a Băncii generale a Gorjului, o societate anonimă. S-a încadrat în muncă la 3 martie 1909, iar în 1915 era încă la Hurezani, unde „și-a îndepilnit cu zel și probitate îndatoririle sale avînd o conduită mai mult decît satisfăcătoare”².

Încă de la venirea sa în Gorj a manifestat interes deosebit pentru literatură, scriind poezii și proză. În august 1909 constituie un comitet de redacție împreună cu scriitorii Victor și Sebastian Hortopan, și editează la Tîrgu-Jiu primul număr din publicația lunară „Zorile”. Biblioteca tinerimii³. O conduce pînă la nr. 7, în februarie 1910, cînd publicația își schimbă subtitlul, devenind „revistă literară și artistică” și numele său nu mai semnează. Ultimul număr, al zecelea, a apărut în mai 1910. În cuvîntul „Către cititori”, semnat „Redacția”, dar



JEAN BĂRBULESCU

scris probabil de Jean Bărbulescu, este exprimat scopul publicației, crezul ei și al redactorului: „O revistă sau bibliotecă care să cuprindă lucrările ieșite din pana tineretului nostru era absolut necesară. Puținele reviste ce apar sînt în imposibilitatea de a publica tot ce le trimit. Numai acest lucru ne-a făcut pe noi să dăm la lumină biblioteca „Zorile”, care

are ca scop de a încuraja tinerele talente care promet câte ceva pe tărîmul literaturii și care nu s-au putut dezvolta în această ramură din cauza lipsei de reviste. Idealul revistei era, totodată, „de a dezvolta gustul literar în toate clasele sociale“.

Jean Bărbulescu va mărturisi mai târziu că el a scos această revistă la Tîrgu-Jiu¹. Dorise, se înțelege, să facă din literatură o preocupare pentru toată viața, găsind în revistă mijlocul de a se afirma. Număr de număr a publicat, în „Zorile“, poezii și proză. Sînt ale sale poeziile: „Scrisoare“⁵, „Ciobănașul“, „Pe care“⁶, „Poetul“⁷, „Femeia-i tot femeie“⁸, „Revederea“⁹ și încercările în proză: „În patru ani“, „Povestea tristă“¹⁰, „Iubire pe veci“¹¹, „Mos Călin“¹², „Răzbunarea“¹³, „La un mormînt“¹⁴. Încercările sale literare, poate pentru că nu avea o cultură artistică deosebită la 20 ani, nu au strălucit puternic și l-au determinat să se retragă pentru o perioadă dintre ceilalți condeieri tîrgujieni, cărora le-a lăsat în seamă revista, revenind la Hurezani în prima parte a anului 1910, unde locuia. Va fi mobilizat în armată între 23 iunie și 23 august 1913, apoi în război, între 15 august 1916 — 20 iunie 1918 și 24 octombrie — 10 decembrie 1919. Revenit în Gorj a continuat munca de slujbaș al băncii. Ultimii zece ani au fost ani grei, războiul umplînd cu amar sufletul tuturor românilor. Loc pentru creația literară n-a mai rămas. Războiul i-a adus decorații. Depășind vîrsta de 30 ani, Jean Bărbulescu și-a căutat refugiul în căsătorie, luîndu-și partenera de viață, în 1931, din Craiova¹⁵.

Jean Bărbulescu era făcut parcă pentru publicistică. A renunțat la funcția de slujbaș al băncii și a scos ziarul „Gorjanul“, la Tîrgu-Jiu, cu primul număr la 15 martie 1924¹⁶. La început a apărut bilunar, apoi decaadal și, din ianuarie 1926, săptămînal. Și-a stabilit sediul redacției în strada Victoriei 57 din Tîrgu-Jiu. Treptat și-a atras cîțiva lucrători dintre funcționarii de bancă, Ion Vulpe, Dionisie Căun și alții. Își va lua secretar de redacție pe ziaristul Sotir Poliopol. Aproape zece ani a tipărit ziarul la Craiova.

Din 1933, Jean Bărbulescu și-a cumpărat o tipografie de ocazie de la București și a creat la Tîrgu-Jiu Institutul tipografic „Gorjanul“ cu puțini dar buni lucrători, între care șef de atelier a fost Brelea. Astfel, fostul funcționar de bancă stabilit în Gorj, om cu înclinații literare vădite, pe care le va manifesta sporadic, devine un recunoscut ziarist, independent, cu bune intenții.

În primul număr, articolul „Rostul nostru” precizează intențiile inițiatorului publicației: „lăsînd la o parte luptele politice, pline de venin, să servească numai de aducător de vești de la un colț la celălalt al județului, ...să facă cunoscute tuturor faptele frumoase ce se săvîrșesc în județul nostru și aiurea și să aducă de asemenea la cunoștința tuturor relele și nedreptățile care împovărează viața...”. Nu s-a abătut de la aceste dorințe.

Jean Bărbulescu nu a avut ziarîști cu plată la „Gorjanul”. Scriau toți ce doreau, fără a fi remunerați. Ziarul a trecut deseori prin clipe grele, dar n-a fost abandonat. În primii ani a avut patru mii de abonați, ulterior mai mulți. Redactorul-prim a fost însuși Jean Bărbulescu.

O îndelungă perioadă „Gorjanul” a fost și revista literară a Gorjului, prin cel puțin ultima pagină care publica literatură, îndeosebi poezii. N-au lipsit prezentările de cărți ale colaboratorilor, articole de critică, de istoria culturii, biografiile unor personalități și alte materiale de interes larg scrise cu vervă și pană de scriitor. Era citit de gorjenii din toată țara, constituindu-se ca liant între gorjenii cei rămași acasă și cei plecați în țară.

Sub pseudonimul Ion Mohor, Jean Bărbulescu n-a renunțat la unele din creațiile sale literare, cărora le-a dat drumul tiparului în ziar. În 1925 a scos și un „Calendar al Gorjului”, bine realizat și interesant.

La zece ani de apariție „Gorjanul” atrage aprecierile cîtorva zeci de ziare din țară. Între publicațiile bucureștene din 1934, „Dimineața” îl prezenta ca „model al publicațiilor regionale”¹⁷, „Viitorul” îl considera „un serios document asupra ținutului oltenesc”¹⁸ iar „Românul” se mîndrea că al lor confrate „poate sluji oricărei alte provincii românești drept grăitoare pildă și îndrăzneț indemn pentru toți oamenii de bine, care vor să apropie suflete, să solidarizeze interese, să cristalizeze opinii, să facă, într-un cuvînt, operă de românească unificare și armonizare socială”¹⁹. Ziarul „Tribuna” din Sibiu. la jubileul „Gorjanului” nota cu responsabilitate că acesta, „prin execuția sa tehnică și prin felul cum a apărut, se ridică deasupra tuturor ziarelor de provincie, servind drept exemplu”²⁰. Omagiile n-au conținut în multe alte publicații²¹, spre satisfacția lui Jean Bărbulescu, sufletul acestui organ de cultură și informație.

Și în anii ce au urmat, pînă la sfîrșitul deceniului al cincilea, „Gorjanul“ a ținut fruntea ziarelor de provincie, prin activitatea cu pasiune a inimosului Jean Bărbulescu.

Astfel l-au considerat ani de-a rîndul celelalte ziare regionale. Între altele, „Provincia“ din Roșiorii de Vede, în 1936, îl găsea ca „singurul ziar din provincie, care, într-adevăr, merită elogii”². „Luceafărul literar și artistic“ din București, în 1939, aprecia că acesta „poate face cinste oricărui periodic bucureștean”³. „Tribuna tineretului“ din Capitală, în 1942, sublinia că „acest săptămînal este unul din puținele publicații meritorii din provincie”⁴. La sărbătorirea a două decenii de apariție și activitate rodnică „Gorjanul“ era o publicație definitiv recunoscută și apreciată pentru merite incontestabile. Atunci, în 1943, un ziar ca „Țara“, din Sibiu, scria despre publicația lui Jean Bărbulescu că „merită toată atenția, căci puține publicații și ziare din țara noastră se pot mîndri cu o asemenea longevitate și mai ales cu un asemenea rezultat, facem cuvenita mențiune pe deplin meritată de această gazetă din provincie”⁵. „Gorjanul“ a continuat să mai apară pînă în 1947.

Jean Bărbulescu a fost un mare patriot și un neobosit ziarist, luptător pentru luminarea maselor, animator cultural. Noi îl apreciem, totodată, ca pe cel mai mare ziarist al gorjenilor.

Jean Bărbulescu a murit la 8 mai 1957 la Tîrgu-Jiu, unde a fost înmormîntat și uitat ușor de toți cunoscuții. Singură, Viorica, soția sa, cea care trăise 26 de ani alături de distinsul om al presei și culturii românești, i-a udat cu lacrimi mormîntul mut și parcă nemeritat. Se cuvine să-i aducem din uitare numele pentru „Gorjanul“ cinstit, drept și harnic.

NOTE:

- ¹ Ion Bărbulescu a murit înainte de 1931 iar Dumitra s-a stins din viață în 1930, la vîrsta de 80 de ani.
- ² Certificatul nr. 847 din 3 aprilie 1915 eliberat de Banca generală a Gorjului.
- ³ Vezi B.A.R., P.I. 2745.
- ⁴ Jean Bărbulescu, *Lacrimi pe un mormînt* (despre poetul C. Ionescu-Olt), în: „Gorjanul“, Tîrgu-Jiu, anul X, nr. 29, 7 aug. 1933 („...Zorile, pe care am scos-o în Tg.-Jiu în anii 1909—1910”).

- ⁵ „Zorile. Biblioteca tinerimei”, Tirgu-Jiu, 1909, nr. 1, august.
- ⁶ Loc. cit., 1909, nr. 2, septembrie.
- ⁷ Loc. cit., 1909, nr. 4 noiembrie.
- ⁸ Loc. cit., 1909, nr. 5, decembrie.
- ⁹ Loc. cit., 1910, nr. 6, ianuarie.
- ¹⁰ Loc. cit., 1909, nr. 1, august.
- ¹¹ Loc. cit., 1909, nr. 2, septembrie.
- ¹² Loc. cit., 1909, nr. 3, octombrie.
- ¹³ Loc. cit., 1909, nr. 4, noiembrie.
- ¹⁴ Loc. cit., 1909, nr. 5, decembrie.
- ¹⁵ Soția sa a fost Viorica Veroiu, n. la 23 martie 1904 în familia lui Ion și Ioana Veroiu. A absolvit liceul la Craiova în 1919 și 4 clase de comerț superior în 1923 la București. Între 1923 și 1931 a lucrat ca funcționară la Banca comerțului Craiova. S-a căsătorit cu Jean Bărbulescu la 30 august 1931. N-au urmași.
- ¹⁶ Vezi B.A.R., P. III—IV 7521, perioada 1924—1947.
- ¹⁷ „Dimineața”, București, nr. 9750 din 17 februarie 1934.
- ¹⁸ „Viitorul”, București, nr. 7796. 1 ianuarie 1934.
- ¹⁹ „Românul”, București, nr. 43/44, 26 ianuarie 1934.
- ²⁰ „Tribuna”, Sibiu, nr. 4, din 21 ianuarie 1934.
- ²¹ „Răsăritu”, București, XVI, nr. 4—5, 1934; „Chemarea românilor”, Cluj, nr. 1, 1934; „Omul”, București, nr. 5, 18 ianuarie 1934; „Universul”, București, nr. 7, 6 ian. 1934; „Satul”, București, nr. 39, februarie 1934, etc.
- ²² „Provincia”, Roșiori de Vede, I, nr. 5—6, 1 mai 1936.
- ²³ „Luceafărul literar și artistic”, București, an I, nr. 2, 20 ian. 1939.
- ²⁴ „Tribuna tineretului”, București, 2 mai 1942.
- ²⁵ „Țara”, Sibiu, 1 martie 1943.